

המערך הארצי לפיקוח ובעור מחלות עטין של בקר לחלב

ד"ר א. שרן, המחלקה לבריאות העטין, המכון הווטרינרי על שם קמרון

המעבדות האזוריות תשתלב לאחר מכן במערך ארצי לפיקוח ובעור מחלות עטין. אי לכך, ובהתבסס על ההחלטות שהתקבלו במוסדות הקרן לשיפור איכות החלב, הוקמו המעבדות האזוריות הבאות (חלקן בשלבים האחרונים של הקמה):

1. **מעבדת עכו** ביד נתן, ליד הלשכה הווטרינרית ובמסגרת המועצות האזוריות של הגליל המערבי, באחריות ד"ר חנה אדלר;
2. **מעבדת עפולה**, ליד מעבדת איבחון צפון של המכון הווטרינרי, המועברת בימים אלה מחיפה לעפולה, ובמסגרת המועצות האזוריות של איזור העמקים, באחריות ד"ר ב. ברימשה;
3. **מעבדת גרנות**, במסגרת מפעלי גרנות באיזור החוף, באחריות ד"ר ע. נרייה;
4. **מעבדת באר טוביה**, במסגרת אירגון הקניות של משקי הדרום, באחריות ד"ר ש. הקסטר;
5. בשלבים אחרונים של הקמה נמצאת **מעבדת קרית שמונה**, במסגרת המועצות האזוריות של הגליל העליון והתחתון, במעבדות מיג"ל.

המעבדה שבמסגרת המחלקה למחלות עטין של המכון הווטרינרי בבית דגן, בניהולה של ד"ר א. שרן, מתפקדת כעת כ**מעבדה רפרנטית ארצית למחלות עטין**, אחראית מבחינה מקצועית לקביעת הסטנדרטים בתחומי ושיטות העבודה של כל מעבדה שתעסוק בנושא.

מועצת המנהלים של הקרן לשיפור איכות החלב אישרה לאחרונה את תוכנית הקמתו של המערך הארצי לפיקוח ובעור מחלות עטין של בקר לחלב. אישור זה מהווה את השלב המשלים להקמת המערך האמור. בקרן לשיפור איכות החלב שבמסגרת המועצה לענף החלב, משתתפים נציגי התאחדות מגדלי בקר, משרד החקלאות (השרותים והמכון הווטרינרי, מינהל המחקר החקלאי, ש.ה.מ., תיכנון כלכלי), ההתיישבות (קיבוצים ומושבים), המחלבות ו"החקלאית".

עבודת הפיקוח על מחלות העטין ובעורן מבוצעת בארץ על ידי המחלקה למחלות עטין של המכון הווטרינרי על שם קמרון בבית דגן, המקיפה כ-15% מהעדרים הקיבוציים וכ-2% מהעדרים המשפחתיים בכל חלקי הארץ. עקב הצורך להרחיב את תחום הפעולה, הוחלט על הקמת מערך ארצי של מעבדות עזר אזוריות תחת הפיקוח המקצועי של המחלקה המרכזית האמורה.

עם הקמת הקרן לשיפור איכות החלב, החלה התעניינות בהקמת מעבדות אזוריות שתחלנה בספירת חידקים בחלב ברמה של היצרן הבודד. בכמה אזורים הוקמה בעידוד הקרן מעבדה שענינה הוא להקים בהקדם את מערך הפיקוח המסוגל לבצע את ספירת החידקים בחלב של כל יחידת ייצור חלב במדינה עד שהמעבדות התעשיותיות של המחלבות תוכלנה לבצע את העבודה בעצמן. אך היה ברור שפעולה זו של

מעבדה זו תאשר את מעבדות העזר וכוח האדם המקצועי בהן, שתשתלבנה במעבדה המרכזית, תעקוב אחרי העבודה המבוצעת במעבדות העזר ותרכז מידע בנושא מחלות עטין ואיכות החלב הגולמי. המעבדה הרפרנטית תנחה תוכניות אב להדרכה ופיקוח על מחלות עטין, תיזום סקרים ומחקרים ותבדוק שיטות אלטרנטיביות לקביעת איכות החלב ובריאות העטין, כגון הספירה האלקטרונית של תאים סומתיים בחלב.

המעבדות האזוריות תעסוקנה באיבחון בקטריאלי של דגימות חלב ממקרים קליניים של מחלות עטין באיזור שנקבע על ידי המעבדה

הרפרנטית ותשתתפנה בפעולה מרוכזת המאורגנת בשיתוף המעבדה הרפרנטית הארצית בנושא הדברת מחלות העטין התת־קליניות ובפעולות הפיקוח הקשורות לכך.

ועדת התאום של המערך הארצי לפיקוח ובעור מחלות עטין מורכבת מהחברים הבאים:—

- **צבי מרקס**, מוזכיר התאחדות מגדלי בקר;
- **ד"ר ארתור שרן**, מנהל המחלקה למחלות עטין והמעבדה הרפרנטית הארצית למחלות עטין;
- **בן ציון לוי**, אחראי לפרוייקט שיפור איכות החלב, המועצה לענף החלב.

מה אומר הרוכא?

נחשים ארסיים

ד"ר אורי ספקטור, "החקלאית", פרדס חנה

עם בוא הקיץ מתרבות התופעות של מציאות הנחשים הארסיים באיזור הרפתות, בין שהם באים מ"השטחים המתים" שליד הרפת, ובין שהם נמצאים בתוך חבילות החציר והקש המובאות מהשדות למתבנים ולאחר מכן לרפתות עצמן.

היות ונכישות הנחשים גורמות לבעיות חריפות גם אצל בני אדם וגם אצל הבהמות, נדון הפעם בנושא זה, ונחלק את סקירתנו:

- סקירה ביולוגית ותפוצת הנחשים בארץ;
- אספקטים פאתוגניים ופרמקולוגיים בהרעלות מארס נחשים;
- התמונה הקלינית והטיפול באדם;
- התמונה הקלינית והטיפול בבהמה.

סקירה ביולוגית ותפוצת הנחשים בארץ

בבליעת הטרף, שלעתים קוטרו גדול מקוטר גופו של הנחש. על הלסתות התחתונות נמצאות שיניים קטנות וחדות שקצותיהן כפופות אחורנית. מבנה זה של השיניים מסייע לנחש באחיזת הטרף ובבליעתו.

לנחש לשון ארוכה וחצויה בקצה, הנשלפת דרך סדק בלסת העליונה. בין היתר משמשת הלשון להעברת חומרים בעלי ריח אל אבר הריח המצוי בתיקרת הפה (אבר יעקובסון).

משפחות הנחשים הארסיים

הנחשים (ophidia) מהווים סדרה במחלקת הזוחלים (reptilia).

הנחשים הם חיות מאורכות, חסרות גפים, חסרות פתחי אזנים חיצוניים, וחסרות עפעפים. למעשה, עפעפיהם מאוחים ומהווים קרום שקוף העוטף את העין.

הלסתות התחתונות אינן מאוחות אלא מחוברות ביניהן באמצעות ליגמנט המסייע